

- fyrir íslenska verslun

Alþingi
Erindi nr. **D** 137/792
komudagur 2/9. 2009

Nefndasvið Alþingis
B.t. Gautur Sturluson
Austurstræti 8-10
150 Reykjavík

Reykjavík, 17. september 2009

Efni: Umsögn FÍS um frumvarp til laga um breytingar á ýmsum lögum vegna endurskoðunar á undanþágum frá I. kafla I. viðauka við EES-samninginn og innleiðingar á reglugerð Evrópuþingsins og ráðsins (EB) nr. 178/2002 frá 28. janúar 2002 auk afleiddra gerða, 147. mál. (Lagt fyrir á Alþingi á 137. löggjafarþingi 2009.)

Vísað er til erindis háttvirtrar sjávarútvegs- og landbúnaðarnefndar Alþingis dagsett 24. ágúst 2009 þar sem óskað er umsagnar FÍS um frumvarp til laga um endurskoðun á undanþágum frá I. kafla I. viðauka við EES-samninginn, 147. mál, matvælaöggjöf, EES-reglur.

I. Samantekt

- FÍS leggst eindregið gegn þeirri tilætlan stjórnvalda að afnema ekki innflutningsbann á hráu kjöti.
- Með því að viðhalda innflutningsbanni fara stjórnvöld á skjön við ákvörðun sameiginlegu EES-nefndarinnar nr. 133/2007 en íslenska ríkið er skuldbundið til að hrinda ákvörðunum nefndarinnar í framkvæmd innanlands með réttum hætti.
- Það leiðir af lögum nr. 2/1993 og meginreglum og markmiðum EES-samningsins að íslenska ríkið getur orðið skaðabótaskyldt vegna tjóns sem einstaklingar og aðilar í atvinnurekstri verða fyrir vegna vanrækslu við innleiðingu EES-reglna.
- Ef íslenska ríkið viðheldur innflutningsbanni á hráu kjöti er um að ræða ófullnægjandi lögfestingu að mati FÍS og þar með vanrækslu við innleiðingu EES-reglna.

II. Almenn

Eins og fram kemur í frumvarpinu setti framkvæmdastjórn ESB það sem skilyrði fyrir yfirtöku Íslands á nýju matvælaöggjöfni og þátttöku í Matvælaöryggisstofnun Evrópu (EFSA) að undanþága varðandi búfjárafurðir yrði endurskoðuð. Rök framkvæmdastjórnarinnar voru þau að eftir að ný matvælaöggjöf ESB öðlast gildi yrði ekki lengur hægt að greina á milli búfjárafurða, sjávarafurða og annarra matvæla þar sem samræmdar reglur skv. löggjöfni ná yfir matvælakeðjuna í heild sinni án þess að skilja á milli einstakra tegunda matvæla.

– fyrir íslenska verslun

Samkomulag er varðar endurskoðun á fyrrgreindri undanþágu komst á milli íslensku ríkisstjórnarinnar og ESB á sumarmánuðum 2007. Ákvörðun sameiginlegu EES-nefndarinnar nr. 133/2007 endurspeglar þetta samkomulag. Ákvörðunin kveður á um, á grundvelli heilbrigðiskrafna EES-löggjafar, að heimila skuli innflutning á hluta þeirra vörutegunda sem óheimilt hefur verið að flytja til landsins eða sem einungis hefur verið heimilt að flytja inn með sérstakri heimild. Ákvarðanir sameiginlegu EES-nefndarinnar skuldbinda ríkin að þjóðarétti um leið og þær hafa verið teknar.

Frumvarp það sem nú er lagt fram vísar til vikur hins vegar frá ákvörðun sameiginlegu EES-nefndarinnar hvað varðar innflutningsbann á hráu kjöti skv. 10. gr. laga nr. 25/1993 um dýrasjúkdóma og varnir gegn þeim þar sem mælt er fyrir um að það verði ekki afnumið.

III. Afstaða FÍS til frumvarpsins

FÍS leggst eindregið gegn þeirri tilætlan stjórnvalda að afnema ekki innflutningsbann á hráu kjöti. Frjáls vöruviðskipti eru ein af grundvallarreglum EES-samningsins. Innflutningsbönn og hvers konar höft ganga þvert á grundvallarmarkmið samningsaðila sem er viðhald einsleitni á öllu Evrópska efnahagssvæðinu og vernd réttinda einstaklinga og aðila í atvinnurekstri á hinum sameiginlega markaði EES. Innflutningsbönn verða ekki réttlætt nema að baki liggja ítarlegur rökstuðningur sem byggir á hlutlægum rannsóknum og vísindalegum niðurstöðum.

Með breytingum á 10. gr. laga nr. 25/1993 verður meginreglan sú að heimilt verður að flytja inn flestar vörur sem rekja má til afurða úr dýraríkinu uppfylli þær evrópsk skilyrði um heilbrigðisvottun. Röksemdir fyrir því að innflutningsbann á hráu kjöti haldist eru að litlu leyti tíundaðar í athugasemdum með 32. gr. frumvarpsins. Þar kemur helst til að innflutningsbanni sé viðhaldið með það að markmiði að tryggja núverandi stöðu sjúkdómavarna vegna dýra og manna. Þau rök vega ekki þungt. Evrópsk skilyrði um heilbrigðisvottun eru ströng og fæst ekki séð hvernig lýðheilsu Íslendinga almennt sé stefnt í hættu vegna innflutnings búfjárafurða frá ESB ef viðhafðar eru þær varúðarráðstafanir sem gert er ráð fyrir í viðskiptum með slíkar vörur innan EES. Ráðstafanir stjórnvalda til verndar lífi og heilsu manna eða dýra verða að fullnægja meðalhófsreglu og telur FÍS að hægt sé að ná þeim markmiðum sem að er stefnt með öðrum vægari aðgerðum.

Viðhald innflutningsbanns á hráu kjöti getur haft miklar afleiðingar fyrir íslensk fyrirtæki í innflutningi sem þegar hafa sett mikla fjármuni í markaðssetningu. Jafnframt hafa fyrirtæki orðið fyrir tjóni vegna vandkvæða við að fullnýta innflutningskvóta á kjöti. Frumvarpið kveður á um að ráðherra muni áfram fara með valdið til að leyfa innflutning skv. ákvæði 2. mgr. 10. gr. laga nr. 25/1993. Með tilliti til þessa og þeirra háu tolla sem lagðir eru á innflutning má leiða líkum að því að frosið kjöt verði ekki flutt inn í landið í miklum mæli. Er vandséð að það sé í þágu neytenda eða í þágu heilbrigðrar samkeppni.

Með því að viðhalda innflutningsbanni fara stjórnvöld á skjön við ákvörðun sameiginlegu EES-nefndarinnar. Ákvarðanir nefndarinnar eru í eðli sínu ígildi samninga milli ríkja. Rúmar valdheimildir nefndarinnar treysta stoðir undir EES-rétti sem sjálfstæðu réttarkerfi og opna vissar leiðir til að þróa samstarf á hinu Evrópska efnahagssvæði í takt við lagaþróun innan sambandsins. Ákvörðunum nefndarinnar er síðan skylt að hrinda í framkvæmd innanlands.¹ Það leiðir af lögum nr. 2/1993 og meginreglum og markmiðum EES-samningsins að íslenska ríkið getur orðið skaðabótaskyldt vegna tjóns sem einstaklingar og aðilar í atvinnurekstri

¹ Sjá Davíð Þór Björgvinsson, *EES-réttur og landsréttur*, bls. 65.

verða fyrir vegna vanrækslu við innleiðingu EES-reglna.² Viðhald innflutningsbanns á hráu kjöti er ófullnægjandi lögfesting að mati FÍŚ.

Í ljósi alls framangreinds leggur FÍŚ til að stjórnvöld endurskoði þá tilætlan sína að aflétta ekki innflutningsbanni á hráu kjöti en fylgi þess í stað samkomulagi ríkisstjórnarinnar við ESB og innleiði ákvörðun sameiginlegu EES-nefndarinnar á þann hátt að fullnægjandi sé.

IV. Annað

Að lokum áskilur FÍŚ sér rétt til að koma frekari athugasemdum á framfæri á síðari stigum.

Félagið lýsir sig jafnframt reiðubúið til að funda um efnið sé þess óskað.

Virðingarfyllt,

Almar Guðmundsson, framkvæmdastjóri FÍŚ

Harpa Samúelsdóttir lögfræðingur

² Sama heimild, bls. 214, sbr. einnig dóm Hæstaréttar Íslands í máli Erlu Maríu Sveinbjörnsdóttur (H. 1999.4916).